

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^Η**Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ**

1. Είναι **συλλαβική ή φωνηεντική** και τη συναντούμε στους παρελθοντικούς χρόνους των σύνθετων ρημάτων ανάμεσα στο προθετικό επίθημα (κυρίως από αρχαίες προθέσεις) και στο θέμα του ρήματος :

Ο μηχανικός **επέβλεψε** προσωπικά την κατεδάφιση του σπιτιού
Για πόσο χρονικό διάστημα **επιβλέψατε** την τήρηση του προγράμματος ;

Η αύξηση αυτή παραμένει , εφόσον τονίζεται.

Τα πιθανά προθετικά επιθέματα είναι :

αμφι - , ανα- , αντι-, από-, δια-, εισ-, εκ- (εξ-) , εν- (εμ-, εγ-, ελ-) , επι-, κατα-, μετα-, παρα-, περι-, προ-, προσ- ,συν-, (συμ-, συγ-, συλ-, συρ-,συ-) , υπερ-, υπο- .

2. Εσωτερική συλλαβική αύξηση παίρνουν τα **προθήματα** που **λήγουν σε φωνήεν** και χάνουν το τελικό φωνήεν πριν από την αύξηση :
απορρίπτω – απέρριψα , επιβάλλω, επέβαλα .

Εξαιρούνται τα περι- και προ- που διατηρούν το φωνήεν : περιπλέκω – περι έπλεξα

3. Όμως, πολλά κοινά ρήματα (όχι λόγια) δεν παίρνουν αύξηση, ακόμη κι όταν τονίζεται : **καταλαβαίνω – κατάλαβα .**

4. Άλλα προθήματα που συνδυάζονται με ρήμα είναι : **κακο-, καλο-, ξανα-, παρα-, πολυ-**
Με τα ξανα- και παρα- η αύξηση είναι προαιρετική : ξαναέγραψα ή ξανάγραψα, παραέφαγα ή παράφαγα
ενώ με τα υπόλοιπα δεν υπάρχει : κακόμαθα

Η εσωτερική φωνηεντική αύξηση είναι υποχρεωτική στον Παρατατικό και Αόριστο του υπάρχω : υπήρχα, υπήρξα

Προσέξτε τον επόμενο πίνακα :

ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
αμφιβάλλω	αμφ έ βα λλα	αμφέβα λα	είχα αμφιβά λει
εκπέμπω (εκ +πέμπω)	εξέ π εμπα	εξέ π εμψα	είχα εκπέμψ ει
εμπνέω (εν+πνέω)	ενέ π νεα (αλλά εμπνέα τε)	ενέπνευσα (αλλά εμπνεύσα με)	είχα εμπνεύ σει
εγκρίνω εν+κρίνω)	ενέ κ ρινα (αλλά εγκρίνα με)	ενέ κρινα	είχα εγκρί νει
συλλέγω (συν+ λέγω)	συνέ λ εγα	συνέλεξα (αλλά συλλέξα με)	είχα συλλέ ξει
συρρέω (συν+ ρέω)	συνέ ρ ρεα	συνέρρευσα (αλλά συρρεύσα με)	είχα συρρεύ σει
συλλαμβάνω (συν + λαμβάνω)	συλλά μ βανα	συνέλα β α	είχα συλλά β ει
αποβάλλω	απ έ β α λλα	απέβα λα	είχα αποβά λει

περιπλέκω	περιέπλεκα	περιέπλεξα	είχα περιπλέξει
-----------	------------	------------	-----------------

5. Προσοχή : η αύξηση διατηρείται μόνο στην οριστική . Στις άλλες εγκλίσεις χάνεται .

Π.χ. Προστακτική : **Υπόγραψε** εδώ, σε παρακαλώ . **Διάγραψε** όσα είπαμε πριν. **Απόσυρε** αμέσως αυτή την ανάρτηση .

Αλλά : Οριστική : Ο υπουργός **υπέγραψε** χθες το διάταγμα για τις συγχωνεύσεις σχολείων και **διέγραψε** τις προηγούμενες δηλώσεις του με τις οποίες το αρνούσαν κατηγορηματικά . Η κυβέρνηση **απέσυρε** το νομοσχέδιο μετά τις αντιδράσεις .

Βλ. και : Ν. Γλώσσα Β' Γυμνασίου β. εκπ/κού, Ν. Γραμματική Α,Β,Γ Γυμνασίου, ΟΕΔΒ

ΑΣΚΗΣΗ

Συμπληρώστε τα κενά με το σωστό τύπο προσέχοντας το υποκείμενο του ρήματος :

- 1 . Ο προϊστάμενος ----- (συντάσσω, Αόριστος) το έγγραφο διαμαρτυρίας και το ----- (παραδίδω, Αόριστος) στο αρμόδιο γραφείο .
- 2 . Η Άλκη Ζέη ----- (εκδίδω, Αόριστος) πρόσφατα το τελευταίο αυτοβιογραφικό βιβλίο της . Μέχρι τώρα ----- (εκδίδω, Παρακείμενος) πάνω από 10 μυθιστορήματα για μικρούς και μεγάλους.
- 3 . Μέχρι σήμερα ----- (απορρίπτω, Παρατατικός β'ενικό) τις προτάσεις μου για συνεργασία . Τι ----- (αλλάζω, Αόριστος, γ' ενικό) ξαφνικά και ----- (αποδέχομαι, Αόριστος, β' ενικό) τις απόψεις μου ;
- 4 . Ο διευθυντής του σχολείου ----- (επιπλήττω, Αόριστος) χθες το τμήμα μας εξαιτίας κάποιων θερμοκέφαλων κατά τη διάρκεια της γιορτής . Μέχρι τώρα δεν μάς ----- (επιπλήττω, Υπερσυντέλικος) κανείς και για κανένα λόγο .
- 5 . Οι γιατροί ----- (λέω, Αόριστος) ότι ο Πέτρος ----- (διαφεύγω, Αόριστος) τον κίνδυνο και σύντομα ----- (επανακάμπτω , Μέλλοντας) κοντά μας .
6. ----- (διαλύω, Αόριστος, προστακτική, β' ενικό) επιτέλους αυτή την ανόητη παρέα που χαλάει τον κόσμο με τη φασαρία της !
7. ----- (αποβάλλω, Αόριστος, προστακτική, β' ενικό) λοιπόν πια αυτή την κακή συνήθεια να παίζεις παιχνίδια με τις ώρες στον υπολογιστή !
- 8 . Ο αδελφός μου ----- (συγγράφω, Αόριστος) πρόσφατα τη διατριβή του .